

เป็นที่ไหนๆ ก็ได้ เช่น จะเป็นบันไดหรือสภาหรือกำลังจะขึ้นรถ นี่แสดงว่าเขาได้พกเอาประชาธิปไตยใหม่เอี่ยมมาจากอเมริกา แต่ในขณะเดียวกัน เขาก็เป็นนักการเมืองที่เคร่งครัดต่อหลักวิชาเป้งทีเดียว เช่นในตอนหลังรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เลิกรัฐธรรมนูญ 2492 แล้วนำรัฐธรรมนูญ 2475 มาใช้นั้นระบบมี ส.ส.ประเภทสองคอยยกมือให้รัฐบาลอยู่เสมอนั่นเอง ตั้งแต่นั้นมาเขาก็ประกาศว่าตราบไต่ยังมี ส.ส.ประเภทสองอยู่ เขาจะไม่ยอมสมัครผู้แทนราษฎรจึงได้แต่หาเสียงช่วยพวกไปเท่านั้น เหตุนี้เขาจึงถูกขนานนามว่าเป็น “ฤาษี” ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นนักการเมืองที่เคร่งครัดต่อหลักวิชาการจริง ๆ คือถือว่าเมื่อจะเป็นประชาธิปไตยกันจริงๆ ไม่ใช่เป็นครึ่งๆ กลางๆ

6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

- * สมัยที่ 1 คณะรัฐมนตรีคณะที่ 13
17 กันยายน 2488-31 มกราคม 2489
- * สมัยที่ 2 คณะรัฐมนตรี คณะที่ 35
15 กุมภาพันธ์ 2518-14 มีนาคม 2518
- * สมัยที่ 3 คณะรัฐมนตรี คณะที่ 37
20 เมษายน 2519-23 กันยายน 2519
- * สมัยที่ 4 คณะรัฐมนตรี คณะที่ 38
25 กันยายน 2519-6 ตุลาคม 2519

นายปรีดี พนมยงค์
นายกรัฐมนตรีคนที่ 7

เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้มีการอภิวัฒน์ครั้งใหญ่หลวงที่สุด... เพราะมันเป็นการอภิวัฒน์ล้มล้างอำนาจกษัตริย์ที่เคยอยู่เหนือกฎหมายมาเป็นอยู่ใต้กฎหมาย โดยบุคคลคณะหนึ่ง และบุคคลคณะนี้มีบุคคลผู้หนึ่งที่ถูกยกย่องว่า “มันสมอง” ในการวางแผนการปกครอง ร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับปกครองประเทศภายหลังที่ทำการอภิวัฒน์สำเร็จลงเขาคือหลวงประดิษฐมนูธรรม เจ้าของโครงการเศรษฐกิจอันสือล้น แม้เขาจะครองตำแหน่งนายกรัฐมนตรีน้อยกว่า จอมพล ป.พิบูลสงคราม แต่บุคคลทั้งสองก็ร่วมกันเกือบตลอดเวลา และได้สร้างบารมีเพื่อความป็นใหญ่ในแผ่นดิน แข่งขันกันอย่างน่าดู จอมพล ป.พิบูลสงคราม ยึดแนวทางการทหารเป็นเป้าหมาย หลวงประดิษฐ์ ยึดแนวทางพลเรือนเป็นเป้าหมาย ท้ายที่สุดมิตรทั้งสองก็แตกกันอย่าง

ไม่มีทางประสานกันได้ หลวงประดิษฐ ผู้ยึดแนวทางพลเรือน และถืออุดมคติว่า "การอภิวัฒน์ทางการเมืองต้องอภิวัฒน์ทางเศรษฐกิจด้วย" เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ต้องกระโดดออกจากเวทีการเมืองก่อน จอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้พิชิตหลวงประดิษฐ์ ก็ถูกผู้อื่นพิชิตกระโดดออกนอกประเทศ เช่นเดียวกับนายปรีดี พนมยงค์

นายปรีดี พนมยงค์ เกิดเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2443 ณ ตำบลท่าวาสกรรืออำเภอกองเก่าจังหวัดพระนครหรืออยุธยา บิดาชื่อ นายเสียง มารดาชื่อ นางลูกจันทร์ พนมยงค์ เขาได้รับการศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑลประจำจังหวัดพระนครหรืออยุธยา เมื่อจบจากที่นี่แล้วได้เดินทางมาเรียนต่อที่กรุงเทพฯ พระมหานคร ที่โรงเรียนสวนกุหลาบ และได้เข้าเรียนวิชากฎหมายต่อในโรงเรียนกฎหมาย สังกัดกระทรวงยุติธรรม ต่อมาไม่ช้านักด้วยมันสมองอันเป็นอัจฉริยะของเขาก็สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตสยามในช่วงระยะเวลาต่อจากนั้นโอกาสงามสำหรับคนหนุ่มและหัวดีก็เกิดขึ้น กล่าวคือรัฐบาลได้ประกาศการสอบชิงทุนไปศึกษาวิชากฎหมาย ณ ประเทศฝรั่งเศส หนุ่มปรีดีคิดว่าโอกาสนั้นไว้อย่างน่าภาคภูมิใจปรากฏว่าเขาสอบชิงทุนได้ตามความมุ่งมาดปรารถนา

กระทรวงยุติธรรมจึงส่งเข้าไปศึกษาวิชากฎหมาย ณ ประเทศฝรั่งเศส ขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในประเทศฝรั่งเศสนี้เขาได้รับเลือกตั้งให้เป็นสภานายกแห่งสมาคมนักเรียนไทยในประเทศฝรั่งเศสนี้แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้มีนิสัยเป็นผู้ในขณะนั้นหนุ่มปรีดีศึกษากำลังจะได้ปริญญาบัตรนั้นก็มิเรื่องไม่งามเกิดขึ้น ครั้งแรกเรื่องมีนิดเดียวเท่านั้นคือ สมาคมนักเรียนไทยในประเทศอังกฤษมีหนังสือมาเชิญนักเรียนไทยในประเทศฝรั่งเศสไปประชุมที่อังกฤษ พระองค์เจ้าจรัญศักดิ์กฤษดากร ไม่ทรงออกพาสปอร์ตให้ด้วยความฉลาดของนักเรียนไทย ซึ่งหลวงประดิษฐ์ เป็นหัวหน้าจึงหาทางไปประชุมจนได้โดยบอกท่านทูตว่าจะไปธุระประเทศอื่น

ต่อมาคณะนักเรียนทำหนังสือขอเบิกเงินท่านราชทูตเลยพินเสียใหญ่ ทำหนังสือฟ้องมายังพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ หารว่านักเรียนเป็นสันติคเต (Syndicate) บ้าง บอลเชวิกนักเรียนเมื่อเห็นภัยถึงตัว ก็รีบจัดหนังสือฟ้องมายังในหลวง พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทันทเหมือนกัน ฟ้องท่านราชทูตในข้อหาร้ายแรงถึง 3 กระทง คือ

1. โกงเงินหลวงสำหรับจ่ายค่าเล่าเรียนของนักเรียน
  2. ท่านทูตได้ทำความเสียหาย ถูกเขาฟ้องฐานเป็นขู้ ศาลตัดสิน 100,000 ฟรังค์
  3. ในที่ประชุมสหชาติได้ทำความเสียหายให้แก่รัฐบาลไทย
- ข้อฟ้องของนักเรียนไทยซึ่งมีหนุ่มปรีดีเป็นหัวหน้า ยังผลให้ท่าน

ทูตแทบเป็นบ้า อย่างไรก็ตามผลจากการต่อสู้กับท่านทูตนี้ นายปรีดีเกือบถูกเรียกตัวกลับก่อนสำเร็จการศึกษา บิดามารดาต้องมาทำฎีกาทูลเกล้าฯ ถวายขอพระกรุณา และทั้งผู้ใหญ่ในกระทรวงยุติธรรมคือเจ้าพระยาพิชัยญาติซึ่งเป็นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ได้ทูลรับอาสาจะว่ากล่าวตักเตือนนายปรีดีเอง ผลที่สุดในหลวงรัชกาลที่ 7 ก็ทรงอนุโลมให้ตามทีขอ ดังนั้นในไม่ช้านาย ปรีดีก็คว้าเอาปริญญาดอกเตอร์ และได้เกียรตินิยมดีมากคือ Tyrsbien กล่าวได้ว่าเขาเป็นคนไทยคนแรกที่สอบได้

Docteur des'Etat คือดอกเตอร์ของรัฐมิใช่ Docteur de l'University คือดอกเตอร์ของมหาวิทยาลัยเขาเป็นดอกเตอร์ชนิดที่เรียนมาตั้งแต่ชั้น Licende en Droit ตั้งแต่ปี 1 ตลอดจนถึง Doctorat en Droit เมื่อสอบไล่ได้ปริญญาแล้ว ไซ้ว่าเคราะห์กรรมจะหมดยกก็หาไม่ ท่านทูตจะให้ นายปรีดีกลับโดยเรือชั้นสามแต่ต่อมาเปลี่ยนเป็นชั้นสอง จะให้ตัดทางแงเดินทางเป็นสิน้ำตาล ชนิดเดียวกับคนงานใส่กัน แต่เขายังโชคดีเพื่อนนักเรียนไทยช่วยกันออกเงินเป็นค่าเดินทางให้คนละเล็กละน้อย จึงทำให้การเดินทางสะดวกสบายไปบ้าง

อนึ่ง ขณะที่พำนักอยู่ในฝรั่งเศส เมืองที่ถือกันว่า "เป็นแม่บทแห่งการอภิวัฒน์" นายปรีดีและนักเรียนไทยได้สิ่งประทับใจอย่างซาบซึ้งซึ่งสิ่งนั้นคือ "การปกครองระบอบ ประชาธิปไตย" การพูดคุยกันก็จะวาทนาถมายังเรื่องนี้บ่อยๆ ครั้งแล้วครั้งเล่า ที่พบปะกันของนักเรียนไทยนอกจากที่สมาคมนักเรียนไทยแล้ว ก็มีร้าน 'อ้ายซุง' หรือที่เรียกเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า 'คาเฟ่ซูเฟ' ณ บริเวณการาจีลาแดง ณ ที่นี้เอง ทำให้นักเรียนไทยได้รู้จักกันอย่างสนิทสนมนักเรียนไทยในประเทศฝรั่งเศสในขณะนั้นมีทั้งหมด 100 กว่าท่าน แต่ที่เป็นชั้นหัวหน้าก็มีนายปรีดี พนมยงค์ ถูกเพื่อนเรียกว่า 'อาจารย์' เพราะในเวลาเปิดประชุมหรือสนทนาปราศรัยกัน นายปรีดีมักจะตั้งตนเป็นผู้แนะนำให้ความรู้ทางเศรษฐกิจและการเมืองแก่เพื่อนเสมอ

นายร้อยโทแปลก ขีตตะสังคะ ถูกเรียกว่า "กัปตัน" เพราะนิสัยของเขาเป็นผู้นำเสมอ นายเรือโท สินธุ์กมลนาวิน ร.น.ถูกเพื่อนเรียกว่า "แฮดเมอร์ราล" หรือ "แม่ทัพเรือ" เพราะเห็นเป็นทหารเรือและมีอารมณ์ดี นอกจากนี้ก็มี นายควง อภัยวงศ์ นายประยูร ภมรมนตรี นายแนบ พลโยธิน นายเดือน บุนนาค นายชม จารุรัตน์ เป็นต้น บรรดามิตรสหายที่ร่วมกันเที่ยวสนุกสนานในประเทศฝรั่งเศสและร่วมกันสู้กับท่านราชทูตในคราวนั้น เมื่อกลับมาถึงเมืองไทยก็ร่วมกันโค่นราชบัลลังก์เมื่อ 24 มิถุนายน 2475

7. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

- * สมัยที่ 1 คณะรัฐมนตรี คณะที่ 15
24 มีนาคม 2889-8 มิถุนายน 2489
- * สมัยที่ 2 คณะรัฐมนตรี คณะที่ 16
11 มิถุนายน 2489-21 สิงหาคม 2489

เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2526 อายุ 83 ปีอสัญกรรมด้วยโรคหัวใจวายที่บ้านพักกรุงปารีส

พลเรือตรี ฤวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีคนที่ 8

ตราบไต่ที่ประเทศไทยยังปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ชื่อของหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ก็ยังคงอยู่ในความนิยมของประชาชนอยู่ตราบนั้น ในฐานะที่เขาเป็นนักประชาธิปไตยใจกว้าง จนถึงกับยอมให้พรรคฝ่ายค้านเปิดอภิปรายทั่วไปเป็นเวลา 8 วัน 8 คืน

หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นผู้ที่มีชั้นดีธรรมอย่างยิ่ง มีปฏิภาณเฉียบแหลม พูดทันคนและพูดได้สละสลวยโน้มน้าวใจผู้ฟังให้เห็นตาม เนื่องจากเขาเป็นนักพูดที่มีวาทศิลป์นี้เอง จึงถูกขนานนามว่า "นายกขลิบทอง" ของเมืองไทย

หลวงธำรงฯ เป็นชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกิดเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2444 ณ บ้านตำบลหัวรอ อ.รอบกรุง จ. พระนครศรีอยุธยา เป็นบุตรของนายอู่ ธารีสวัสดิ์ และนางเงิน ธารีสวัสดิ์